

- на початку 90-х рр.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Донецьк, 1996.
6. Масенко Л.Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К., 2004.
 7. Масенко Л.Т. Мова і політика. – 2-е вид., доп. – К., 2004.
 8. Масенко Л., Кубайчук В., Демська-Кульчицька О. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгводику. – К., 2005.
 9. Історія педагогіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://schoollib.com.ua/psychologya/1>.
 10. Адаменко О.В. Українська педагогічна наука в другій половині XX ст. – Луганськ, 2005.
 11. Україна: Хроніка XX століття. Довідкове видання. Роки 1961–1975. – Ч. 1: 1961–1965; Ч. 2: 1966–1965. – К., 2005.
 12. Держархів Донецької обл. (далі – ДАДО). – Ф. Р 2852.
 13. Впровадження української мови як державної у сферу освіти України в 90-і рр. XX – на початку XXI ст.: історичний аспект (на матеріалах вищих навчальних закладів): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – К., 2007.
 14. Шевчук Ж.А. Мовна політика в Україні (кінець 50-х – початок 90-х рр. XX ст.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Х., 2001.
 15. Масенко Л. (У)мовна (У)країна: Популярне видання. – К., 2007.
 16. Савойська С.В. Впровадження української мови як державної у сферу освіти України в 90-і роки XX – початку XXI ст.: історичний аспект: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – К., 2007.
 17. Березівська Л.Д. Часткові внутрішньосистемні зміни шкільної освіти УРСР в контексті прихованої русифікації (1964–1984) // Рідна школа. – 2007. – № 9.
 18. Пироженко Л. Пошуки теоретичних засад реформування змісту загальної середньої освіти у 1964–1966 рр. // Історико-педагогічний альманах. – Умань, 2008. – № 1.
 19. Березівська Л.Д. Радянська реформа щодо зміцнення зв'язку школи з життям (1956–1959) // Шлях освіти. – 2007. – № 4.
 20. ДАДО. – Ф. Р 2852. – Оп.2. – Спр. 316.
 21. Кузіна Н. Діяльність загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів. – Донецьк, Б. р.
 22. ДАДО. – Ф. Р 2852. – Оп. 1 доп. – Спр. 200.
 23. ДАДО. – Ф. Р 2852. – Оп. 1. – Спр. 234.
 24. ДАДО. – Ф. Р 2852. – Оп. 2. – Спр. 397.

Lavrut O.O. Languages aspect of education institutes functioning in the USSR at the 1960-s – the first half of the 1980-s years. During the 1960-s – the first half of the 1980-s the USSR experienced the stagnation processes in different spheres of the life. They were reflected in the educational sphere also. The last continued to play a significant role in the formation and development of the young generation consciousness. That's why this sphere was added to strong Russification what was proved in the article.

Key words: education, schools, pupils, russian and ukrainian languages, russification.

Є. С. Києнко-Романюк

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВОЮ: е-ПОЛЬЩА (2004–2006 рр.)

У статті висвітлена історія розвитку електронних державних послуг у Польщі в контексті програмних ініціатив уряду Польщі й органів Європейського Союзу, що визначають напрям розвитку інформаційного суспільства та економіки, заснованої на знаннях та наукових досягненнях початку XXI ст. Оцінюється ступінь розвитку процесу електронізації послуг, що є результатом ініціатив, зроблених на європейському рівні (програма е-Європа) і державному (стратегія е-Польща).

Ключові слова: е-уряд, е-Європа, е-Польща, Польська Брама, самоврядування.

Розвиток електронних послуг здійснюється органами державного управління (електронного уряду) в Польщі, внаслідок ініціативи, що була прийнята Ра-

дою Європи у 2000 р. Ініціатива стосувалася розвитку інформаційного суспільства та інформатизації всієї європейської економіки, заснованої на знаннях і трансформації її протягом 2000–2010 рр. в одну з найбільш динамічних економік світу. Оцінюючи розвиток цієї ініціативи одразу можемо сказати, що досягнення базової мети не відбулося, тому що європейська економіка розвивалася повільніше, ніж економіка США. Однак, якщо не здійснювати системних змін, то відстань між Європою і Америкою, може бути ще більшою, а розрив продовжує зростати. Тому, незважаючи на збереження негативної тенденції, навіть найзапекліші критики цієї стратегії зазначають, що її ініціація і розвиток вже стали успіхом, оскільки дала державам-членам Союзу можливість гармонійної модернізації ринків і зростання конкурентоспроможності їх економік на міжнародній арені.

Досвід поляків щодо впровадження електронного врядування широко висвітлюється польськими дослідниками та ретельно вивчається українськими науковцями і практиками різних галузей. Особливу увагу приділяють представники сфери інформаційних технологій і систем управління. Так, А. Серенок аналізує досвід Польщі для використання його в Україні, з метою впровадження е-врядування, зазначивши, що «в 1991 р. Україна та Польща знаходились приблизно на одному рівні державного розвитку. На жаль, за останні роки цей паритет змінився, і не на користь України» [1]. О. Гаврилець презентує електронне врядування Польщі як модернізацію всієї системи державного управління, що охоплює надання якісних послуг для громадян, бізнесу та налагодження новітніх комунікативних каналів між владою і громадянським суспільством, реінжиніринг всієї державної служби, розглядає перспективи розвитку е-адміністрації в Польщі і проектує майбутнє е-врядування [2]. Метою статті є аналіз історії розвитку електронних державних послуг у Польщі, в контексті програмних ініціатив уряду Польщі та органів Європейського Союзу, що визначають напрям розвитку інформаційного суспільства та економіки, заснованої на знаннях і наукових досягненнях початку XXI ст. Оцінюється ступінь розвитку процесу електронізації послуг, що є результатом ініціатив, зроблених на європейському рівні (програма е-Європа) і державному (стратегія е-Польща).

Після вступу Польщі до складу Європейського Союзу, Рада Міністрів прийняла програму розвитку інформаційного суспільства Польщі і визначила напрями розвитку інформаційних технологій. Ці ініціативи, зокрема щодо інформатизації сектора державного управління, представлено в наступних роботах: «Брама – попередня концепція проекту» [3], «Стратегія інформатизації Республіки Польща – е-Польща на 2004–2006 рр.» [4], «План дій з розвитку електронного управління (e-Government) на 2005–2006 рр.» [5], «Стратегія спрямованості розвитку інформатизації Польщі в 2013 р. і перспективний прогноз трансформації інформаційного суспільства до 2020 р.» [6]. Тому доцільно розглянути зміст програмних ініціатив уряду Польщі і органів Європейського Союзу, щоб визначити тенденції реалізації урядових намірів щодо використання новітніх досягнень науки і техніки в управлінні державою.

У документі «Брама – попередня концепція проекту» представлено концепцію створення інтегрованої інформаційної системи, заснованої на мережі Інтернет, що забезпечує надання державних послуг. Реалізацію завдання передбачалося провести в три етапи, які будуть включати: 1) підготовчо-організаційний;

2) переміщення державних послуг на електронну платформу; 3) розширення асортименту державних послуг; у відповідності до потреб громадян і бізнесу щодо функціональності пропонованих послуг. Відповідно до «Стратегії інформатизації Республіки Польща – е-Польща на 2004–2006 рр.» [4], інформатизація сектора державного управління мала стати першочерговим завданням уряду в 2004–2006 рр. Основою цього заходу були програми, пов'язані зі створенням інформаційного суспільства в Польщі, згруповані навколо трьох основних цілей (так званих, зон А, В, С). Для реалізації цих цілей визначено 16 пріоритетних завдань (відповідно, А1–А5, В1–В8, С1–С3), а чотирьом з них призначено найвищий пріоритет.

Нижче наведено пріоритетні завдання в зонах А, В і С. Зона А. Універсальність доступу до змісту і послуг, що надаються в електронному вигляді (А): швидкий Інтернет для шкіл (А1) – найвищий пріоритет; швидкий Інтернет для сектору державного управління (А2); інфраструктура доступу (А3); телекомунікаційна інфраструктура для науки (А4); безпека в мережі (А5). Зона В. Створення широкого і високоякісного спектру послуг і контенту, доступного в Інтернеті (В): Польська Брама (В 1) – найвищий пріоритет; Польська Брама в Європу (В 2) – найвищий пріоритет; центральні бази даних для адміністрації (В 3) пріоритетного проекту; польський контент в Інтернеті (В 4) пріоритетного проекту; дистанційне навчання (В 5); медичні послуги на відстані (В 6); електронна торгівля (В 7); стратегія введення цифрового наземного радіомовлення і телебачення (В 8). Зона С. Універсальна можливість використання інформаційно-телекомунікаційних технологій: загальне вміння поводитися з комп'ютером (С 1) – найвищий пріоритет; запобігання неможливості доступу до інформації (С 2); підвищення інформаційної, професійної підготовки (С 3). У представлених розробках передбачалося багато заходів, пов'язаних з розвитком інформаційного суспільства в Польщі. Виконання цих завдань детально описав В. Міхальскі [7].

У «Плані дій з розвитку електронного управління (eGovernment) на 2005–2006 рр.» [4] подані нормативні правові акти, що стосуються права, телекомунікації, доступу до публічної інформації та електронного підпису, а також проект закону «Про інформатизацію діяльності суб'єктів, що виконують державні завдання». На центральному та регіональному рівнях проаналізовано заходи, що проводяться у сфері електронного державного управління в Польщі. В частині, що стосується центрального рівня, наведено огляд проектів, реалізованих через центральні влади у сфері інтерактивних державних послуг, електронних державних закупівель, взаємодії, публічних точок доступу до Інтернету, швидкісного Інтернету і захисту інформації. В частині, що стосується регіонального рівня наведено огляд проектів, здійснюваних через територіальні органи державного управління, розміщення детального переліку проектів, що реалізуються окремо у всіх провінціях Польщі, з урахуванням короткого опису, характеристик і терміну реалізації проекту. Також розглядається питання обміну передовим досвідом. Визначені дії, передбачені для реалізації в 2005–2006 рр. у цій сфері, зокрема запуск проекту будівництва порталу обмін хороших практик та проектів, які відстежують хід реалізації плану дій та розвиток проекту електронного управління як бізнес-проекту; вказані джерела фінансування проектів: структурні фонди (секторна Операційна Програма – Зростання Конку-

рентоспроможності Підприємств (Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw – SPO WKP), Інтегрована Операційна Програма Регіонального Розвитку (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR) і секторна Операційна Програма – Розвиток Людських Ресурсів (Sektorowy Program Operacyjny – Rozwoj Zasobów Ludzkich – SPO RZL), а також програми Європейського Союзу (6. Рамкова програма з Наукових Досліджень та Технологічного Розвитку (6. PR), e-Content, Культура 2000, e-TEN, MODINIS, Safer Internet Plus). Для всіх цих фондів і програм наведено перелік завдань, для яких передбачено фінансування.

У Стратегії спрямованості розвитку інформатизації Польщі в 2013 р. і перспективному прогнозі трансформації інформаційного суспільства до 2020 р. [6] описані заходи, пов'язані з будівництвом інфраструктури електронної платформи державних послуг, для реалізації процесів, загальних для всіх послуг, що надаються в електронному вигляді. Розглядаються організаційні, правові та нормативні, у тому числі, з упровадження стандартів електронного зв'язку, визначені формати файлів, що передаються електронним зв'язком (словники, метадані, протоколи). Представлені також прогнози розвитку інформаційних технологій Польщі у двох перспективах: до 2013 і до 2020 рр. Основний акцент зроблено на стратегії інформатизації країни в 2007–2013 рр., оскільки очікувалося, що в цей час мало відбутися розгортання широкомасштабних телеінформаційних рішень.

Зазначені цілі, напрями нової стратегії та план заходів, передбачений для виконання в регіонах. Мета стратегії інформатизації країни (в перспективі до 2020 р.) – «Підтримка економічного зростання та соціального розвитку за рахунок ефективної стимуляції можливості використання методів інформаційних і комунікаційних технологій у всіх сферах життя, важливих для економіки, заснованої на знаннях» [6]. Враховуючи потенціал, динамізм розвитку інформаційної техніки і комунікаційних технологій, стратегія інформатизації країни в перспективі до 2020 р. була окреслена тільки в цілому. Передбачається, що послуги електронного врядування будуть грати значну роль у функціонуванні національної економіки країн ЄС, будуть введені в життя ідеї е-демократії, захист здоров'я буде функціонувати з використанням послуги e-health, будуть розвиватися послуги, електронне навчання, тобто дистанційне навчання (наприклад, для людей з обмеженими можливостями, у похилому віці та дітей дошкільного віку), з'являться нові е-послуги у сфері туризму і транспорту. У документі оцінюється комп'ютеризація країни на 2005 р., враховуючи стан інфраструктури, інформаційних технологій, рівень розвитку послуг, державного управління та інфраструктури наукових інформаційних технологій.

Просування і хід реалізації завдань, викладених у стратегії інформатизації Польщі [4] були представлені в окремій доповіді – «Моніторинг реалізації завдань «Стратегії інформатизації Республіки Польщі – е-Польща на 2004–2006 рр.»» [8]. Тут зазначено, що реалізація стратегії наштовхувалася на істотні труднощі й успіхи не були навіть на задовільному рівні. Очікувалося, що буде забезпечений швидкісний Інтернет для кожного підрозділу державного управління (А 2). Насправді, виявилось, що у термін, зазначений у графіку, вдалося лише скоординувати дії із залучення структурних фондів на розвиток інформаційного суспільства (А 2.2). Передбачалося оснащення комп'ю-

терами на рівні 30%, швидкісний Інтернет в приватних господарствах на рівні 10%, а також надання послуг e-Government для кожної адміністрації міста та гміни. У відповідності з графіком, повною мірою були реалізовані чотири, з п'яти запланованих, завдань: налаштування телекомунікаційного пакета директив (А 3.1); розробка стратегії щодо швидкісного Інтернету (А 3.2); розробка плану дій регулюючих органів у напрямі підвищення конкурентоспроможності на ринку телекомунікаційних послуг (А 3.3); створення громадських точок доступу до Інтернету в кожній гміні (муніципальних підрозділах і бюджетних, зокрема в бібліотеках та муніципальних установах культури – програма Ikonka) (А 3.4).

Для забезпечення безпеки мережі належало розробити (у відповідності зі стандартами ЄС) та ввести в дію Закон від 17 лютого 2005 р. про інформатизацію діяльності суб'єктів, які виконують суспільні завдання [9], а також рекомендації, що визначають політику інформаційної безпеки для окремих підрозділів адміністрації та економіки, враховувати питання безпеки мережі в проектах SPO WKP, SPO RZL і ZPORR. В результаті, були проведені чотири, з дев'яти запланованих, дій: пропагування кращих зразків техніки безпеки в мережі (А 5.2); виконання робіт, пов'язаних з прийняттям рішень в рамках закону про електронний підпис (А 5.5); створення, навчання та оснащення спеціалізованих груп для боротьби з електронною злочинністю (А 5.7); підвищення кваліфікації прокурорів і суддів у сфері електронної злочинності (А 5.8).

Польська Брама (В 1). Здійснення цього завдання означало: надання основних державних послуг електронним способом на середньому європейському рівні, підвищення потенційної ефективності державного управління на 40%, консолідація закупівель та оформлення замовлень в електронній формі (електронні каталоги та аукціони). З запланованих заходів, повною мірою були реалізовані вдосконалення наявних послуг, що надаються в електронному вигляді (В 1.5), план дій з розвитку електронної адміністрації в Польщі (e-Government) на 2004–2006 рр. (В 1.13). Польська Брама в Європу (В 2). Польща мала використати близько 70% коштів фондів, зважаючи на членство в Євросоюзі. Повністю здійснена підготовка служби підтримки заявників про співфінансування з фондів ЄС (В 2.1). Центральні бази даних для адміністрації (В 3). Очікувалося функціонування всіх центральних баз даних, згідно встановленої моделі і стандартів спілкування, прийнятих у концепції Польська Брама. Проте, в реальності повною мірою не вдалося реалізувати жодного із запланованих заходів.

Польський контент в Інтернеті (В 4). Передбачалися публікація понад 6000 позицій у Польській Інтернет-бібліотеці (РВІ) [10], забезпечення організаційних та фінансових можливостей щорічного приросту інтернет-ресурсів бібліотеки, створення архівів, публікація інформації в Бюлетені Публічної Інформації (ВІР) тощо [11] (у відповідності з прийнятими стандартами), із залученням усіх підрозділів державної адміністрації, а також здійснювати обмін документами, що стосуються охорони навколишнього середовища. Станом на 2006 р. повністю були реалізовані дві, з десяти запланованих, позиції – оцифрування та публікація зібрань Польської Інтернет-бібліотеки (В 4.1); мапи Польщі в Інтернеті (В 4.5). Медичні послуги на відстані (В 6) в планах до 2006 р. передбачали уможливлення контакту пацієнтів з установою, а також надання віддалених медичних послуг не менше 5% медичними

підрозділами. З п'яти запланованих заходів, виконане було одне – визначення правового статусу в режимі передачі даних пацієнтами та використання електронного зв'язку для надання медичних послуг (В 6.1).

Отже, з дій, передбачених у стратегії e-Польща, виконано лише частину завдань, визначених пріоритетними. Основними причинами затримок у реалізації завдань стратегії e-Польща були відсутність належної координації та контролю Міністерства Економіки над реалізацією регіональних проектів і відсутність плану інформатизації сільській місцевості. Затримки виникли також через відсутність прийняття необхідних заходів через центральні органи влади з питання доопрацювання концепції, технології системи, а також координації дій, пов'язаних з впровадженням інформаційних систем як досягнень науки і техніки ХХІ ст. у рамках системи. Не були також прийняті необхідні заходи, які стосуються уточнення правил фінансування такого роду проектів і остаточної концепції центральної платформи. Відсутність динаміки в реалізації завдань стратегії на центральному рівні уповільнювала процес інформатизації регіонів. Реалізація проектів зумовлювала розвиток регіональних ініціатив, як у концептуальному сенсі, так і в організаційному та технічному.

1. Серенко А. Аналіз досвіду Польщі для України у впровадженні e-врядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.edu/8116414>.
2. Гаврилець О. Польща // Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / Ред. С. Чукот. – К., 2008.
3. Wrota – wstępna koncepcja projektu. Warszawa, Komitet Badań Naukowych, 11 grudnia, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbn.ict.edu.pl>.
4. Strategia informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska na lata 2004–2006. – Warszawa, 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mswia.gov.pl>.
5. Plan działań na rzecz rozwoju elektronicznej administracji (eGovernment) na lata 2005–2006. – Warszawa, 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mswia.gov.pl>.
6. Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do roku 2013 oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do roku 2020. – Warszawa, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mswia.gov.pl>.
7. Michalski W. Rozwój usług eGovernment w świetle inicjatyw programu eEuropa i ePolska. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dlibra.itl.waw.pl>.
8. Monitoring realizacji działań «Strategii informatyzacji Rzeczypospolitej Polskiej – ePolska na lata 2004–2006». – Warszawa, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mswia.gov.pl>.
9. Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Dz.U., 2005, nr 64, poz. 565 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isip.sejm.gov.pl>.
10. Polska Biblioteka Internetowa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pbi.edu.pl>.
11. Biuletyn Informacji Publicznej [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bip.gov.pl>.

Kyyenko-Romanyuk Y.S. Using the Latest Achievements of the Information-Communication Technologies in State Governance: e-Poland (the 2004–2006ths). In the article was highlighted the history of the electronic state services development in the context of program initiatives be the Poland government and the European Union institutions, which determine the development of the information society and the economy, based on the knowledge and scientific achievements of the 21st century. Is evaluated the level of service electrification development, which is the result of European (e-Europe programme) and state (e-Poland strategy) initiatives.
Key words: e-Government, e-Europe, e-Poland, Polish Gate, self-government.